

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-116>

УДК 338.48

ОРГАНІЗАЦІЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ORGANIZATION OF THE FUNCTIONING OF SPECIALIZED TOURIST DESTINATIONS UNDER THE CONDITIONS OF WARITAL STATE

Шевчук Сергій Миколайович

доктор географічних наук, професор,
Київський національний університет технологій та дизайну
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8155-8326>

Вовк Світлана Володимирівна

кандидат економічних наук, доцент,
Західноукраїнський національний університет,
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
імені Б.Д. Гаврилишина
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7937-0973>

Цуркан Ігор Миколайович

доктор філологічних наук, професор,
Миколаївська філія
Київського національного університету культури і мистецтв
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8200-5299>

Shevchuk Serhii

Kyiv National University of Technologies and Design

Vovk Svitlana

West Ukrainian National University,
B. Havrylyshyn Education and Research Institute of International Relations

Tsurkan Ihor

Mykolaiv Branch of Kyiv National University of Culture and Arts

У статті досліджуються особливості організації функціонування спеціалізованих туристичних дестинацій в умовах воєнного стану. З'ясовано, що військова агресія РФ здійснила негативний вплив на соціально-економічну ситуацію безпосередньо в Україні та на туристичну спроможність країн-членів ЄС, з-поміж яких відміна польотів з / в Україну, втрата українських мандрівників на туристичних дестинаціях Європи тощо. З'ясовано, що у 2022 р. міжнародний туризм в Україні де-факто не існує, у зв'язку із закритим повітряним простором, а планування поїздок до України для міжнародних туристів, хоча й не є забороненим, однак залишається виключно на розсуд мандрівників. Визначено, що з-за сучасних умов туристичний бізнес України концентрує свою увагу на пропозиціях саме в межах Львівської, Івано-Франківської, Закарпатської областей, а туристичні компанії формують екскурсійні маршрути із відвідуванням музеїв, замків та короткотривалий відпочинок у горах. З'ясовано, що екскурсійний туризм Львівської, Івано-Франківської, Закарпатської областей адаптувався до функціонування з-за умов воєнного стану та зумовив залучення нових туристичних об'єктів в екскурсійну сферу для організації функціонування спеціалізованих туристичних дестинацій.

Ключові слова: спеціалізовані туристичні дестинації, туристична сфера, воєнний стан.

The paper studies the peculiarities of the organization of the functioning of specialized tourist destinations in the conditions of martial law. It was found that the military aggression of the Russian Federation had a negative impact on the socio-economic situation directly in Ukraine and on the tourism capacity of the EU member states, including

the cancellation of flights to/from Ukraine, the loss of Ukrainian travelers to European tourist destinations, etc. It has been established that the functioning of the tourism sector of Ukraine under martial law occurs exclusively at the domestic level with the involvement of relatively safe tourist areas through the organization of the functioning of specialized tourist destinations in the Zakarpattia, Lviv Region, Ivano-Frankivsk Region, etc. It was found that in 2022, international tourism in Ukraine de facto does not exist, due to the closed airspace, and planning trips to Ukraine for international tourists, although not prohibited, remains solely at the discretion of travelers. It was determined that, due to modern conditions, the tourist business of Ukraine concentrates its attention on offers within Lviv, Ivano-Frankivsk, Transcarpathian regions, and tourist companies form excursion routes with visits to museums, castles and short-term rest in the mountains. It was established that in the domestic market of tourist services of the state and taking into account the requests of the local population and IDPs for one-day excursions, the main purpose of which is to relieve psychological stress and reduce the level of psycho-emotional stress in the conditions of martial law, as well as the main goals of these excursions are the popularization of nature geographic and historical and cultural wealth of the region for IDPs, deepening of knowledge about the small homeland for local residents, etc. It was found that excursion tourism in the Lviv, Ivano-Frankivsk, Transcarpathian regions adapted to the functioning due to the conditions of the martial law and led to the involvement of new tourist objects in the excursion sphere for the organization of the functioning of specialized tourist destinations.

Keywords: specialized tourist destinations, tourist sphere, martial law.

Постановка проблеми. Процеси глобалізації, інформатизації, пандемія COVID-19, а також повномасштабне вторгнення РФ в Україну по-різному вплинули на туристичну сферу. Війна в Україні змінила нормальне життя кожного українця, вже дев'ятий місяць життя українців проходить з-за умов воєнного стану. Оскільки туризм являється провідною галуззю сучасного світу за розмірами та темпами зростання, що може принести економічні вигоди країнам, які сприяють його розвитку, залучаючи іноземних відвідувачів, які наповнюють країну іноземною валютою. Туризм є необхідною галуззю для багатьох країн, оскільки може допомогти забезпечити робочі місця для місцевих жителів під час економічної кризи та може принести прибуток підприємствам, орієнтованим на туризм.

Головною ознакою сучасного туризму є потреба у формуванні індивідуалізованого туристичного продукту, який би відповідав постійно мінливому характеру потреб туристів і міг би гнучко і швидко трансформуватися під впливом політичних, економічних та інших факторів світового розвитку. В результаті чого відбувається поглиблення, розширення та диверсифікація видів туристичної діяльності, що задовольняє все більш складні потреби сучасної людини в різноманітності відпочинку та дозвілля, освоєнні нових напрямів і ринків міжнародного туризму.

Закриття кордонів, обмеження на відвідування масових туристичних атракцій за межами України та рекреаційно-туристичних центрів на території країни спричинило стагнацію сфери відпочинку і дозвілля, однак сприяло збільшенню попиту на короткі (переважно одноденні) індивідуальні малолюдні туристичні подорожі маловідомими туристичними

атракціями. Даний попит спричинив переосмислення та перевинайдення внутрішнього туризму особливо на регіональному та локальному рівнях, віднайдення новітніх та актуалізацію забутих туристичних атракцій історико-культурного й природо-географічного скерування, ініціювало запит на пізнання рідного краю (ближньої околиці) проживання, тому актуальним являється дослідження особливостей організації функціонування спеціалізованих туристичних дестинацій в умовах воєнного стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Тематику особливостей організації функціонування спеціалізованих туристичних дестинацій в умовах воєнного стану досліджує незначна кількість науковців. Зокрема, М. Барвінок, Н. Барвінок, А. Беляк, М. Білецький, Г. Бригілевич, Л. Гончар, М. Каднічанська, Д. Каднічанський, І. Комарницький, Л. Котик, М. Мальська, О. Миргородська, А. Моца, А. Поплавська, Н. Середа, С. Шевчук присвятили свої праці аналізу туристичної сфери з позиції вивчення особливостей функціонування спеціалізованих туристичних дестинацій в умовах воєнного стану.

Постановка завдання. Метою роботи є дослідження особливостей організації функціонування спеціалізованих туристичних дестинацій в умовах воєнного стану. Для досягнення мети визначено наступні завдання: проаналізувати туристичну сферу в умовах воєнного стану; проаналізувати особливості організації функціонування спеціалізованих туристичних дестинацій в умовах воєнного стану. При проведенні дослідження були використані загальнонаукові й спеціальні методи дослідження, зокрема аналіз і синтез, порівняння, узагальнення, системно-структурний аналіз.

Виклад основного матеріалу дослідження. Повномасштабне вторгнення РФ в Україну від 24.02.2022 р. здійснило вплив на соціально-економічні, політичні та геоглобальні інтереси України, країн-членів ЄС та українських союзників – розвинених представників світової політичної спільноти. В результаті збройно-агресивних дій РФ відбулося гальмування економіко-туристичної розбудови України, оскільки у відповідності до результатів 2021 р., Україна входила до топу туристичних країн Європи та посідала перше місце у рейтингу туристично-транспортної світової доступності.

Негативний вплив на міжнародно-туристичний, та, як наслідок, соціально-економічний розвиток України в умовах воєнного стану виявляється у наступних чинниках: по-перше, втрата туристично-історичного, культурно-історичного, пам'яткового, лікувально-рекреаційного та природно-заповідного потенціалу України через точкові інфраструктурні руйнування; по-друге, небезпека для іноземних та внутрішніх туристів через власне активні бойові дії на окремих територіях та імовірності нанесення ракетних ударів по всій території України; по-третє, заборона комерційних польотів цивільної авіації повітряним простором України тощо [1].

Військова агресія РФ здійснила негативний вплив на соціально-економічну ситуацію безпосередньо в Україні та на туристичну спроможність країн-членів ЄС, з-поміж яких: відміна польотів з / в Україну (втрата можливостей «прямих подорожей» для заможних громадян України та, відповідно, можливостей комфортного відпочинку для громадян ЄС в Україні у готелях та рекреаційних зонах преміум-класу); негативні зміни у ціноутворенні авіакомпаній (через санкції щодо РФ, відбулося зростання вартості авіапалива на 20–30%, що, у відповідності до даних IATA (International Air Transport Association) стало причиною підвищення цін на квитки до 80%); втрата українських мандрівників на туристичних дестинаціях Європи (причина – воєнний стан в Україні та занепад виїзного туризму через несприятливу соціально-економічну ситуацію) [2].

Варто відзначити, що функціонування туристичного сектору України в умовах воєнного стану відбувається виключно на внутрішньому рівні із залученням відносно безпечних туристичних ділянок шляхом організації функціонування спеціалізованих туристичних дестинацій в: Закарпатті, Львівщині, Івано-Франківщині

тощо. З'ясовано, що у 2022 р. міжнародний туризм в Україні де-факто не існує, у зв'язку із закритим повітряним простором, а планування поїздки до України для міжнародних туристів, хоча й не є забороненим, однак залишається виключно на розсуд мандрівників [3].

Значна частина населення переїхала із місць постійного проживання, що розташовані в небезпечних зонах до більш безпечних зон, а для забезпечення розміщення внутрішньо-переміщених осіб, задіяні різного роду туристичні комплекси, готелі, гуртожитки тощо, для харчування – заклади харчування, що пов'язані із туристичним бізнесом. З-за сучасних умов внутрішній туризм все ж функціонує, оскільки у відносно безпечних регіонах країни можна відвідувати туристичні об'єкти, музеї, заклади відпочинку тощо. Крім того в даних регіонах інфраструктура розвинена на відносно високому рівні, а логістика зазнала менших відхилень від звичної діяльності [4].

У відносно безпечних областях країни туристичним середовищем сформовані екскурсійні тури, які є безкоштовними для тих, хто залишив свої будинки через війну. На заході України у екскурсії закладена історична складова для того, щоб краще пояснити людям ті періоди, які пережила Україна колись, наприклад, екскурсіводи розповідають про такі самі звірства в 1939–1941 рр., які зараз ми бачили в Бучі, Ірпені, Маріуполі, Харкові та інших містах і селах України [5]. Також, варто відзначити, що тури, які вже проводяться на заході країни, передбачають наявність за маршрутом бомбосховищ та захисту при повітряній тривозі, що на сьогоднішній день є дуже актуальним, оскільки війна ще триває [6].

З-за сучасних умов туристичний бізнес України концентрує свою увагу на пропозиціях саме в межах Львівської, Івано-Франківської, Закарпатської областей, а туристичні компанії формують екскурсійні маршрути із відвідуванням музеїв, замків та короткотривалий відпочинок у горах. Цінова політика стосовно туристичних послуг у межах західного регіону практично не змінилася, оскільки прибутки значної чисельності українців під час війни досить суттєво скоротились, однак вірогідність підвищення цін на послуги є високою, через суттєве підвищення цін на паливо та продукти [7].

Ситуація з турами за кордон для українців є ще набагато складнішою, оскільки через воєнний стан повністю закрито небо. Власник

львівської туристичної агенції «Antoniv Tour» Тарас Антонів відзначив те, що найбільш затребуваними з-за даних кондицій є «евакуаційні рейси в Болгарію» (автобус + паром), яка надає українцям можливість безкоштовного відпочинку на морському узбережжі, а також пропонуються вільоти на морські курорти з території Польщі, Литви та Молдови [8].

На внутрішньому ринку туристичних послуг, зважаючи на запити місцевого населення і вимушено переселених осіб (ВПО), зростає попит на одноденні екскурсії, основна мета, яких полягає в психологічному розвантаженні та зменшенні рівня психо-емоційного навантаження в умовах воєнного стану, а також основними цілями даних екскурсій являється популяризація природо-географічного та історико-культурного багатства краю для ВПО, поглиблення знань про малу батьківщину для місцевих мешканців тощо.

З середини травня 2022 р. на території Львівської, Івано-Франківської, Закарпатської областей відновлюється туристична діяльність, яка провадиться із врахуванням умов воєнного стану, дотримання норм безпеки, доступності об'єктів туризму, економічної спроможності населення. На ринку внутрішнього туризму відбувається переорієнтація на 1–2 денні туристичні маршрути, прокладені територією західних областей України, які скеровані на відвідування історико-культурних і природо-географічних туристичних атракцій віддалених від урбанізованих територій, головних транспортних артерій, безпеково-стратегічних об'єктів тощо (див. табл. 1).

Станом на середину вересня 2022 р., за даними туроператора «Відвідай», територією Львівщини проходять 43 актуальних туристичних одноденних маршрути [9], значна чисельність з 28 актуальних маршрутів області (19 од.) мають південне й південно-західне спрямування та охоплюють район Українських Карпат: «Похід на Пікуй», «Грибний тур в Карпати», «Поїздка в Карпати: дешево й сердито», «Карпати на 1 день», «Еко-ферма Плай: гори, чани і сири», «Там на горі на Маківці» тощо.

Представники екскурсійного туризму паралельно з комерційною діяльністю активно займаються і волонтерством, допомагають ЗСУ [10], організують та проводять безкоштовні екскурсії для ВПО. Зокрема, туроператор «Відвідай» проводить щотижневу благодійну одноденну мандрівку «Шляхами Пінзеля і Меретина» [9]. Загалом, екскурсійний туризм

Львівської, Івано-Франківської, Закарпатської областей адаптувався до функціонування з-за умов воєнного стану за рахунок переорієнтації маршрутів турів на територію західних областей держави та власне новостворених громад областей. Останнє зумовило залучення нових туристичних об'єктів (еко-ферми, родинні садиби відомих людей, маловідомі природні об'єкти та ін.) в екскурсійну сферу для організації функціонування спеціалізованих туристичних дестинацій, що сприяло формуванню нових джерел наповнення бюджету на місцях та збереження сформованого каркасу туристичної сфери [10].

Після війни туризм зміниться, а також зміниться підхід до містобудування, оскільки необхідно буде враховувати на туристичних об'єктах моменти з укриттями, у музеях мають з'явитися повноцінні плани евакуації цінностей тощо [5]. Враховуючи досвід країн, які постраждали внаслідок різного роду воєнних вторгнень, Україні у післявоєнний період необхідно буде розвивати такий напрям туризму, як «воєнний туризм». До воєнного туризму або воєнно-історичного туризму належать такі об'єкти як: оборонні споруди, місця битв, музеї та меморіальні комплекси, пам'ятники та поховання, що пов'язані з воєнними діями [10]. Крім того розвиток туризму у післявоєнний період повинен ґрунтуватись на національно-патріотичному вихованні, оскільки коли існує пряма загроза денаціоналізації, втрати державної незалежності та потрапляння у сферу впливу іншої держави, з'являється нагальна потреба переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, скерованих на посилення патріотичного виховання не тільки дітей та молоді, але дорослого населення. Для розвитку міжнародного туризму це буде можливістю продемонструвати національну свідомість українців, що функціонує на основі національних та європейських цінностей.

Отже, повномасштабна війна росії проти України на сьогоднішньому етапі розвитку подій надзвичайно негативно позначається на розвитку туристичної індустрії в Україні. Однак, на основі врахування досвіду країн, що пройшли через випробування війною, перед Україною повинні відкритись нові можливості для розвитку як внутрішнього, так і міжнародного туризму. Важливе місце повинно бути відведене «туризму пам'яті» (для вшануванні пам'яті загиблих під час воєнного вторгнення), «воєнному туризму» (для висвітлення масштабів війни та руйнацій на території країни) та

Таблиця 1

**Об'єкти екскурсійного туризму на території Львівської, Івано-Франківської,
Закарпатської областей**

Тип об'єктів	Найменування об'єктів екскурсійного туризму
Історико-культурні об'єкти	<p>Замки: <i>Івано-Франківська область</i> (Галицький замок (м. Галич), Пнівський замок (м. Надвірна), Раковецький замок (с. Раковець), Заповідник Давній Галич (м. Галич)); <i>Львівська область</i> (Свірзький, Золочівський, Підгорецький, Олеський, Старого Села, палац О. Фредра (с. Вишня), Гербуртів (с. Тернава), палац Барона Бруницького (сміт Великий Любінь); фортеця Урич та ін.); <i>Закарпатська область</i> (Невицький замок (с. Кам'яниця), Замок Паланок (Мукачівський) (м. Мукачево), Чинадіївський замок Сент-Міклош (сміт. Чинадійово), Палац графів Шенборнів (Берегвар) (с. Карпати), Ужгородський замок (м. Ужгород).</p> <p>Музеї: <i>Івано-Франківська область</i> (Музей Писанка (м. Коломия), Історико-меморіальний музей Степана Бандери (с. Старий Угринів), Музей нафтопромислів Галичини (с. Пнів), Хата-музей Олекси Довбуша (с. Космач), Біблійний сад (с. Мар'ямпіль), Заповідник Давній Галич (м. Галич)); <i>Львівська область</i> («Коростівська вузькоколія», «Краєзнавчий музей Ст. Самбора», інтерактивний музей-січкаря (с. Суховоля), «Музей-аптека Й. Зега» (м. Борислав), «П. Сагайдачного», «Бойківщини» (м. Самбір), «Етно-музей» (с. Підгородці), садиба родини Устияновичів (с. Вовків), І. Франка (с. Нагуєвичі), садиба М. Шашкевича (с. Підлісся) та ін.); <i>Закарпатська область</i> (Закарпатський краєзнавчий музей, Закарпатський музей народної архітектури та побуту, Закарпатський художній музей ім. Й. Бокшая, Будинок філармонії (колишня синагога) (м. Ужгород)), Мукачівський історичний музей (м. Мукачево).</p> <p>Сакральні споруди: <i>Івано-Франківська область</i> (Манявський скит (с. Манява)); <i>Львівська область</i> (церкви – Св Анни (м. Борислав), Св Дмитрія (сміт Оброшино), Св. Великомученика Євстахія (с. Стрілки), Різдва Богородиці (м. Самбір), Св. Миколая (с. Тухля), Св. Параскеви П'ятниці (сміт Стара Сіль), Богоявлення (с. Кугаїв), Св Юра (м. Дрогобич) та ін.; монастирі – Крехівський, печерний комплекс с. Страдч, Лаврівський Василянський (с. Лаврів), скельний с. Розгірче, Св Онуфрія Великого (м. Доброміль), святе джерело (с. Раковець), Унівська Лавра та ін.); <i>Закарпатська область</i> (Хрестовоздвиженський кафедральний собор, Горянська ротонда Покрова Пресвятої Богородиці, Костел святого Юрія (Георгія) (м. Ужгород)), (Костел Святого Мартина, Свято-Миколаївський жіночий монастир, Реформатська церква, Собор Почаївської ікони Пресвятої Богородиці, Собор Успіння Пресвятої Богородиці (м. Мукачево)).</p>
Природо-географічні об'єкти	<p><i>Івано-Франківська область</i> (Скелі Довбуша біля Бубнища (с. Бубнище), Стежка Довбуша (м. Яремче); Манявський водоспад (с. Манява), Водоспади Великий Гук і Малий Гук (с. Шешори), Лісівничо-екологічний просвітницький центр "Діброва" (с. Підгір'я); Старунський болотний вулкан (с. Старуня)); <i>Львівська область</i> (Витік р. Дністер (с. Розлуч), панорама р. Дністер (с. Устя), панорама р. Стрий (с. Крушельниця), піщаний кар'єр (с. Віняви), ландшафтний парк «Стільське горбогір'я», г. Маківка, г. Парашка, скельний комплекс с. Ямельниця, печерні комплекси (с. Дуброва, м. Миколаїв), водоспад Сопіт, «Карпатське море» (с. Довге-Гірське), урочище Лиса Гора (Стільсько), мінеральні води (м. Трускавець, м. Моршин, м. Східниця, с. Верхнє Синьовидне), пейзажі Українських Карпат, південного Опілля, Малеого Полісся, «Ражнівські піски» (с. Ражнів), карстові водойми «Сині вікна» (с. Ясенів), камінь-останець (с. Підкамін) та ін.); <i>Закарпатська область</i> (Водоспад Шипіт, Озеро Синевир, Долина нарцисів у Карпатах).</p>
Господарські об'єкти	<p>Еко-ферма (с. Климець), зоопарк «Лімпопо», сироварня «Гарбузовий рай» (с. Мильчиці), винарня «Друзі» (с. Угри), гостинний двір «Білаки» (с. Стрілковичі), бананова ферма (с. Липники), пасіка «Медовий блюз» (с. Луб'яна), ранчо «Гута Щирецька» (с. Поляна), майстерня кераміки (с. Дроговиж, с. Гавареччина), фермерське господарство «Добра корівка» («Мукко») (с. Угерсько), зоопарк «Зоотрополіс» (м. Моршин), Сираусина ферма (м. Хуст), Оленьча ферма (с. Іза), Селиська сироварня (с. Нижнє Селище) та ін.</p>
Інфраструктурні об'єкти	<p>Канатно-крісельна дорога (с. Плав'я; г. Буковиця; смт Славсько), вузькоколія Скале-Коростів.</p>
Туристично-рекреаційні комплекси	<p>Гірськолижний курорт «Плай», «Буковель»; SPA-центр готелю «Женева», «Міротель», «Молдова» (Трускавець); курорт та аквапарк «Saltzbork» (сміт Стара Сіль), термальні басейни Закарпаття та ін.</p>

Джерело: сформовано авторами на основі [9]

«національно-патріотичний туризм» з метою вбереження від помилок минулого майбутнє покоління [11; 12; 13].

Таким чином, організація функціонування спеціалізованих туристичних дестинацій в умовах воєнного стану сприятиме наповненню державного бюджету, забезпеченню робочих місць, тим самим сприяючи психологічному розвантаженню та зменшенню рівня психо-емоційного навантаження українців в умовах воєнного стану.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі проведеного дослідження встановлено, що організація функціонування спеціалізованих туристичних дестинацій в умовах воєнного стану сприятиме розвитку туристично-рекреаційної діяльності в областях, через зростання туристично-рекреаційного потенціалу регіону; сприяння розвитку сфери туристично-рекреаційних послуг в регіонах; сприяння розвитку малого та середнього бізнесу в сільській та приміській місцевості; організацію зайнятості місцевого населення регіонів розвитком туристично-рекреаційної діяльності; розробку нових туристичних маршрутів; виробництво та поширення місцевої продукції; забезпечення раціонального

використання природно-рекреаційних та культурно-історичних ресурсів.

Успішна реалізація зазначених вище заходів сприятиме покращенню функціонування рекреаційно-туристичного комплексу, забезпечить збалансований соціально-економічний і екологічний розвиток територіальної системи в цілому. Повне відновлення туристичної діяльності на території країни стане можливим лише після припинення бойових дій і з наданням можливості безпечного перебування туристів у будь-якому регіоні країни, безперешкодного пересування територією України, відновленням всієї інфраструктури, транспортного сполучення та туристично-рекреаційних ресурсів.

Практичне значення проведеного дослідження полягає в тому, що висновки та рекомендації, розроблені авторами та запропоновані в статті, можуть бути використані для уникнення перешкод під час організації функціонування спеціалізованих туристичних дестинацій в умовах воєнного стану. Подальші дослідження можуть бути скеровані на формування моделі повоєнного відновлення туристичної сфери та вдосконалення державної туристичної політики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Поплавська А. В., Гончар Л. О., Комарницький І. О., Беляк А. О. Сфера гостинності: забезпечення економічної та фінансової стійкості : колект. монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 168 с.
2. Globetrender Intelligence. How the war in Ukraine will affect European tourism (28.04.2022). Globetrender official website. URL: <https://globetrender.com/2022/04/28/how-the-war-in-ukraine-will-affect-european-tourism>.
3. Бригілевич Г., Мальська М. Вплив міжнародного туризму на соціально-економічний розвиток України в умовах війни. *Multidisciplinárni mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice*. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury ČR: E 24142. № 9(16) 2022. С. 50–59.
4. Honchar L. Application of compliance management in the functionality of the controlling system of enterprises of the hospitality industry. *The X International Science Conference «Modern Science: Innovations and Prospects»*, June 25–27, 2022. Stockholm, Sweden. URL: <https://sci-conf.com.ua/viii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-science-innovations-and-prospects-1-3-maya-2022-godastokgolm-shvetsiya-arhiv>.
5. Інтерфакс-України. 2022. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/general/826786.html>.
6. Бізнес. 2022. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/markets/turizm-pid-chasviyni-populyarni-ob-yekti-ta-marshruti-ukrajini-obladnayutbomboshovichami-50236642.html>.
7. Родак К. Як виглядає туризм під час війни. 2022. URL: https://zaxid.net/turizm_pid_chas_viyni_2022_fakti_vid_turistichnih_firm_lvova_n1542665.
8. Миргородська О. Розвиток туризму в Україні та світі на тлі військової агресії росії. *Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України»*. Збірник наукових праць / За заг. ред. д.г.н. О. В. Колотухи. Дніпро : Середняк Т. К., 2022. № 3. С. 101–106.
9. Туроператор "Відвідай". 2022. URL: <https://vidviday.ua>.
10. Білецький М., Котик Л. Функціонування екскурсійного туризму в умовах війни (на прикладі Львівської області). *Geography, Economics and Tourism: national and international experience. The Proceedings of the XVI International Scientific Conference*. Lviv: Ivan Franko National University of Lviv Publishing Center, 2022. С. 36–41.

11. Каднічанський Д., Каднічанська М. Мілітарний туризм: проблематика термінології та класифікації. *Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід* : Матеріали XIV Міжнародної наукової конференції, м. Львів, 9 жовтня 2020 р. Львів, 2020. С. 132–135.
12. Барвінок Н. В., Барвінок М. В. Вплив російсько-української війни на туризм в Україні та перспективи його розвитку в майбутньому. 2022. С. 24–32. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-223-4-4>.
13. Моца А., Шевчук С., Середя Н. Перспективи післявоєнного відновлення сфери туризму в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1560>.

REFERENCES:

1. Poplavska, A. V., Honchar, L. O., Komarnitskiy, I. O., Beliak, A. O. (2022). Sfera hostynnosti: zabezpechennia ekonomichnoi ta finansovoi stiikosti: kolekt. monohrafiia. Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K. 168 p. [in Ukrainian].
2. Globetrender Intelligence. (2022). How the war in Ukraine will affect European tourism (28.04.2022). Globetrender official website. Available at: <https://globetrender.com/2022/04/28/how-the-war-in-ukraine-will-affect-european-tourism/> [in Ukrainian].
3. Bryhilevych, H., Malska, M. (2022). Vplyv mizhnarodnoho turyzmu na sotsialnoekonomichni rozvytok Ukrainy v umovakh viiny. *Multidisciplinárny mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice*. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury ČR: E 24142, 9(16), 50–59 [in Ukrainian].
4. Honchar, L. (2022). Application of compliance management in the functionality of the controlling system of enterprises of the hospitality industry. *The X International Science Conference «Modern Science: Innovations and Prospects»*, June 25-27. Stockholm, Sweden. Available at: <https://sci-conf.com.ua/viii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-science-innovations-and-prospects-1-3-maya-2022-goda-stokgolm-shvetsiya-arhiv>.
5. Interfaks-Ukrainy. (2022). Available at: <https://ua.interfax.com.ua/news/general/826786.html> [in Ukrainian].
6. Biznes (2022). Available at: <https://biz.nv.ua/ukr/markets/turizm-pid-chasviyni-populyarni-ob-yekti-ta-marshruti-ukrajini-obladnayutbomboshovichami-50236642.html> [in Ukrainian].
7. Rodak, K. (2022). Yak vyhladaie turyzm pid chas viiny. Available at: https://zaxid.net/turizm_pid_chas_viyni_2022_fakti_vid_turistichnih_firm_lvova_n1542665 [in Ukrainian].
8. Myrhorodska, O. (2022). Rozvytok turyzmu v Ukraini ta sviti na tli viiskovoi ahresii rosii. *Materialy VIII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Teoretychni i prykladni napriamky rozvytku turyzmu ta rekreatsii v rehionakh Ukrainy»*. Zbirnyk naukovykh prats / Za zah. red. d.h.n. O. V. Kolotukhy. Dnipro : Seredniak T. K., 3, 101–106 [in Ukrainian].
9. Turoperator "Vidvidai" (2022). Available at: <https://vidviday.ua> [in Ukrainian].
10. Biletskyi, M., Kotyk, L. (2022). Funktsionuvannia ekskursiinoho turyzmu v umovakh viiny (na prykladi Lvivskoi oblasti). *Geography, Economics and Tourism: national and international experience. The Proceedings of the XVI International Scientific Conference*. Lviv: Ivan Franko National University of Lviv Publishing Center, 36–41 [in Ukrainian].
11. Kadnichanskyi, D., Kadnichanska, M. (2020). Militaryny turyzm: problematyka terminolohii ta klasyfikatsii. *Heohrafiia, ekonomika i turyzm: natsionalnyi ta mizhnarodnyi dosvid: Materialy XIV Mizhnarodnoi naukovoї konferentsii*, m. Lviv, 9 zhovtnia 2020 r. Lviv, 132–135 [in Ukrainian].
12. Barvinok, N. V., Barvinok, M. V. (2022). Vplyv rosiisko-ukrainskoi viiny na turyzm v Ukraini ta perspektyvy yoho rozvytku v maibutnomu, 24-32. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-223-4-4> [in Ukrainian].
13. Motsa, A., Shevchuk, S., Sereda, N. (2022). Perspektyvy pisljavoennogho vidnovlennja sfery turyzmu v Ukraini [Prospects for the post-war recovery of tourism in Ukraine]. *Ekonomika ta suspiljstvo*, 41. Available at: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1560> [in Ukrainian].